Fimmtudaginn 26. september 1996.

Nr. 247/1995. **Pétur Hartmannsson**
(Jónatan Sveinsson hrl.)
gegn
Árnesi hf.
(Guðmundur Pétursson hrl.)
og gagnsök

Skaðabætur. Örorka.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Markús Sigurbjörnsson, Arnljótur Björnsson og Gunnlaugur Claessen.

Aðaláfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 17. júlí 1995. Hann krefst þess aðallega, að gagnáfrýjandi verði dæmdur til að greiða sér 8.602.010 krónur auk nánar tiltekinna vaxta af tilgreindum fjárhæðum frá 11. september 1992 til 8. maí 1994, en dráttarvaxta samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af tilgreindum fjárhæðum frá þeim degi til greiðsludags. Til vara krefst aðaláfrýjandi annarrar lægri fjárhæðar, en þó hærri en honum var dæmd í héraði, með vöxtum eins og í aðalkröfu greinir. Til þrautavara krefst hann staðfestingar á þeirri bótafjárhæð, sem honum var dæmd með héraðsdómi, að teknu tilliti til innborgunar, að fjárhæð 7.161.000 krónur, sem greidd var 29. desember 1995, en með vöxtum eins og í aðalkröfu greinir. Í öllum tilvikum krefst aðaláfrýjandi málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Gagnáfrýjandi skaut málinu til Hæstaréttar með stefnu 2. ágúst 1995. Hann krefst aðallega sýknu af kröfum aðaláfrýjanda, en til vara, að héraðsdómur verði staðfestur um annað en vexti, sem verði dæmdir samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 11. september 1992 til uppsögu dóms Hæstaréttar að frádreginni fyrrgreindri innborgun, að fjárhæð 7.161.000 krónur. Þá krefst gagnáfrýjandi þess, að málskostnaður fyrir Hæstarétti verði felldur niður.

Í héraði og fyrir Hæstarétti hefur aðaláfrýjandi stefnt Tryggingamiðstöðinni hf. til réttargæslu í málinu.

I.

Í málinu leitar aðaláfrýjandi dóms um bætur vegna slyss, sem hann varð fyrir 11. september 1992 við vinnu í þágu gagnáfrýjanda um borð í Niröi, ÁR-38. Endanleg krafa aðaláfrýjanda er sundurliðuð þannig:

Bætur vegna tímabundinnar örorku	6.034.900 krónur
Bætur vegna varanlegrar örorku	17.326.200 krónur
Lækkun um 25% vegna skattfrelsis og hagræðis af eingreiðslu	5.840.275 krónur
Bætur vegna tapaðra lífeyrisréttinda	1.039.600 krónur
Miskabætur	1.500.000 krónur
	20.060.425 krónur
Frá dragast eftirtaldir liðir:	
Örorkubætur úr almannatryggingum	893.300 krónur
Laun frá gagnáfrýjanda	166.986 krónur
Greitt af Tryggingamiðstöðinni hf., alls	10.398.129 krónur
Samtals	8.602.010 krónur

Eins og fram kemur í hinum áfrýjaða dómi, deila aðilar eingöngu um fjárhæð miskabóta og skerðingu örorkubóta handa aðaláfrýjanda vegna hagræðis af skattfrelsi og eingreiðslu og vegna réttinda hans til greiðslu örorkubóta úr Lífeyrissjóði sjómanna, en auk þess greinir þá á um vexti.

II.

Með vísan til forsendna hins áfrýjaða dóms þykja miskabætur til aðaláfrýjanda þar hæfilega ákveðnar 500.000 krónur.

Aðilar eru sammála um, að leggja eigi til grundvallar við úrlausn málsins útreikning Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingarfræðings frá 11. maí 1995 á bótum handa aðaláfrýjanda vegna tímabundinnar örorku, 6.034.900 krónur, og varanlegrar örorku, 17.326.200 krónur. Eru þetta samtals 23.361.100 krónur. Þegar tekið er tillit til skattfrelsis bóta til aðaláfrýjanda vegna varanlegrar örorku og hagræðis af eingreiðslu þeirra bóta, jafnframt því, að höfð eru í huga lífeyrisréttindi hans hjá Lífeyrissjóði sjómanna, þykja bætur honum til handa vegna örorku hæfilega ákveðnar 17.000.000 krónur.

Krafa aðaláfrýjanda um bætur vegna tapaðra lífeyrisréttinda, 1.039.600 krónur, hefur ekki sætt andmælum fyrir Hæstarétti af hálfu gagnáfrýjanda, og verður hún því tekin að fullu til greina.

Samkvæmt framansögðu nema bætur handa aðaláfrýjanda samtals 18.539.600 krónum, en frá þeirri fjárhæð dragast greiðslur, sem áður er greint frá, alls 11.458.415 krónur. Verður gagnáfrýjanda gert að greiða aðaláfrýjanda mismuninn á þeim fjárhæðum, 7.081.185 krónur.

Aðaláfrýjandi reisti endanlegar kröfur sínar fyrir héraðsdómi, sem voru sama efnis og kröfur hans fyrir Hæstarétti að því leyti, sem hér skiptir máli, við fyrrnefndan tjónsútreikning frá 11. maí 1995. Í honum er tekið mið af kaupgjaldi og öðrum atvikum á þeim tíma, sem hann var gerður. Af þessum ástæðum verða aðaláfrýjanda dæmdir vextir í samræmi við kröfugerð hans, sem fari þó ekki fram úr vöxtum samkvæmt 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987, frá 11. september 1992 til 7. júní 1995, þegar tjónsútreikningurinn var lagður fram á dómþingi, en dráttarvextir samkvæmt III. kafla sömu laga frá þeim degi til greiðsludags, allt eins og nánar greinir í dómsorði.

Gagnáfrýjanda verður gert að greiða aðaláfrýjanda málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem ákveðinn er í einu lagi, eins og segir í dómsorði.

Dómsorð:

Gagnáfrýjandi, Árnes hf., greiði aðaláfrýjanda, Pétri Hartmannssyni, 7.081.185 krónur með svofelldum ársvöxtum: af 14.584.160 krónum 0,9% frá 11. september 1992 til 1. febrúar 1993, 1% frá þeim degi til 1. apríl sama ár, 0,8% frá þeim degi til 1. september sama ár, 0,9% frá þeim degi til 1. nóvember sama ár, 0,8% frá þeim degi til 11. sama mánaðar, 0,5% frá þeim degi til 11. maí 1995 og 0,6% frá þeim degi til 19. sama mánaðar, en frá þeim degi til 7. júní sama ár af 14.242.185 krónum 0,6%. Frá 7. júní 1995 greiði aðaláfrýjandi dráttarvexti samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 af 14.242.185 krónum til 29. desember sama ár, en af 7.081.185 krónum frá þeim degi til greiðsludags.

Gagnáfrýjandi greiði aðaláfrýjanda samtals 1.100.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 10. júlí 1995.

I.

Mál þetta, sem dómtekið var 29. júní sl., var höfðað með stefnu, birtri 28. júlí 1994.

Stefnandi er Pétur Hartmannsson, kt. 170457-3239, Lágengi 21, Selfossi.

Stefndi er Árnes hf., kt. 560491-1829, Óseyrarbraut 24, Þorlákshöfn.

Endanlegar dómkröfur stefnanda eru þær, að stefndi verði dæmdur til að greiða stefnanda 15.763.010 kr. auk vaxta [...].

Krafist er málskostnaðar úr hendi stefnda skv. fram lögðum málskostnaðarreikningi. Krafist er viðurkenningar á sjóveðsrétti í vs. Niröi, ÁR-38, skipasmíðanúmer 0137, til tryggingar framangreindum dómkröfum.

Af hálfu stefnda eru gerðar þær kröfur, að stefndi verði dæmdur til að greiða aðra og lægri fjárhæð en dómkröfur stefnanda hljóða upp á og að málskostnaður verði felldur niður.

Af hálfu stefnanda var Tryggingamiðstöðinni hf. stefnt til réttargæslu, en engar kröfur gerðar á hendur félaginu. Af hálfu réttargæslustefnda eru engar kröfur gerðar í málinu.

II.

Stefndi á og gerir út vélskipið Njörð, ÁR-38, sem er 105 brúttórúmlestir að stærð. Skipið var gert út frá Þorlákshöfn til veiða með dragnót, er vinnuslys það varð, sem mál þetta snýst um. Stefnandi var 35 ára gamall, er slysið varð, og hafði þá stundað sjómennsku nær samfellt síðustu 16-17 árin. Að morgni föstudagsins 11. september 1992 var verið að kasta dragnótinni um 16 sjómílur suður frá Hafnarnesi. Stefnandi var ásamt skipverja aftur í skut til að láta nótina fara, þegar svonefndur stertur festist í stoð, sem var á dekkinu, og við það urðu veiðarfærin óklár. Stefnandi stökk til og losaði stertinn, en festi þá vinstri fót í lykkju, sem myndast hafði, og dróst upp blökkina, þar sem klipptist framan af fætinum rétt ofan við tær.

Skipið kom til Þorlákshafnar með hinn slasaða, og var hann fluttur á slysadeild Borgarspítalans í Reykjavík. Var þar gert að sárum hans og fylgst með bata.

Hinn 15. mars 1994 mat Björn Önundarson læknir tímabundna og varanlega örorku stefnanda af völdum slyssins 40%. Á grundvelli þessa örorkumats reiknaði Jón Erlingur Þorláksson tryggingafræðingur 6. apríl 1994 út höfuðstólsverðmæti tekjutaps stefnanda á slysdegi út frá skattframtölum hans síðustu þrjú ár fyrir slysið.

Með bréfi, dagsettu 16. nóvember 1992, óskaði stefnandi eftir bótum frá stefnda. Með bréfi réttargæslustefnda, dagsettu 7. maí 1993, var viðurkennt, að slysið væri bótaskylt af ábyrgðartryggingu skipsins. Reynt var að ná samkomulagi um bótafjárhæðina, en án árangurs.

Hinn 15. desember 1994 voru þeir Magnús Ólafsson, læknir og sérfræðingur í orku- og endurhæfingarlækningum, og Rögnvaldur Þorleifsson, læknir og sérfræðingur í bæklunarlækningum, dómkvaddir til að meta læknisfræðilega örorku stefnanda af völdum slyssins. Skiluðu læknarnir matsgerð, dagsettri 4. maí 1995.

Í niðurstöðu matsins segir, að meginafleiðingar fótáverkans séu þær, að meira en helming vanti á vinstri rist og aðeins séu eftir stuttir stúfar af ristarleggjum. Fótstúfurinn sé á kafla, innanvert, þakinn þunnri, aðfluttri húð og sé viðkvæmur á því svæði. Sakir þessa stígi stefnandi aðeins í hæl og jarka á fætinum og gangi þess vegna skakkur. Stefnandi hafi alltaf haft verkjaseiðing í fætinum, sem aukist við álag. Þá kveði hann fótinn enn fremur kulvísan og verki aukast í köldu umhverfi. Af þessum sökum sé ljóst, að stefnandi geti ekki stundað sjómennsku (a. m. k. ekki á minni skipum) og möguleikar hans til að stunda erfiðisvinnu í landi verulega skertir. Hann sýnist hins vegar fær um vinnu, þar sem ekki mæði mikið á vinstri fæti. Leiða megi að því sterkar líkur, að rekja megi álagsbundin bakóþægindi stefnanda til afleiðinga slyssins í september 1992. Fram kemur, að í hálft þriðja ár hafi verið reynt að hanna og hagræða eins konar gervifæti framan á fótstúfinn, án þess að það hafi borið nokkurn árangur. Ekki sé að vænta, að sú viðleitni beri frekari árangur hér eftir. Önnur hugsanleg meðferðarviðleitni, t. d. skurðaðgerðir, sé ekki heldur líkleg til að breyta ástandi fótarins til betri vegar. Í niðurstöðu segir svo: „Svo sem verkefni matsmanna er skilgreint í dómkvaðningu, telja þeir það hlutverk sitt að leggja einvörðungu mat á færnisskerðingu (læknisfræðilega örorku) matsþola vegna afleiðinga slyssins í september 1992.

Matsmenn benda á í þessu sambandi, að ekki sé ólíklegt, að fjárhagslegt tjón (örorka) matsþola geti á einhverjum tímaskeiðum verið meira en nemi hinni læknisfræðilegu örorku, sérstaklega þegar lögð eru til grundvallar störf, sem krefjast líkamlegra átaka. Svo sem verkefni matsmanna er skilgreint í dómkvaðningu, telja þeir hins vegar ekki, að þeim beri að leggja mat á þennan þátt í bótakröfu matsþola. Þá telja matsmenn ekki, að þeim beri að leggja á það mat, á hvern hátt færnisskerðing matsþola muni hefta hann við tómstundastörf.

Heildarafleiðingar slyssins 11. september 1992 eru þær, að matsþoli, Pétur H. Hartmannsson, er ófær um að gegna fyrra starfi sínu á sjó. Möguleikar

hans til þess að vinna erfiðisvinnu í landi eru talsvert skertir og starfssvið þar þrengt. Enn fremur ber að líta til þess, að ein afleiðing slyssins er nokkur vanlíðan í skaddaða fætinum, sem mun verða varanleg.

Með hliðsjón af framansögðu telja matsmenn, að meta beri læknisfræðilega örorku matsþola sem hér segir:

„1. Tímabundin læknisfræðileg örorka Péturs H. Hartmannssonar vegna slyssins 11. september 1992 telst hæfilega metin, sem hér segir:

100% í eitt ár frá slysdegi.

50% í eitt ár frá 11. september 1993 að telja.

Varanleg læknisfræðileg örorka Péturs H. Hartmannssonar, sem rekja má til slyssins 11. september 1992, telst hæfilega metin 30%, þrjátíu af hundraði."

Við aðalmeðferð málsins 29. júní sl. voru lagðir fram nýir útreikningar tryggingafræðingsins vegna nýs örorkumats og breyttra framtíðarvaxta.

Í tjónsútreikningi segir, að samkvæmt skattframtölum hafi umreiknaðar vinnutekjur stefnanda árin 1989-1991 verið að meðaltali 4.289.700 kr. Tekjur hans virðist vera að miklu leyti fyrir sjómennsku, og sé við þær miðað í tuttugu ár frá slysdegi, en eftir það sé reiknað út frá meðaltekjum iðnaðarmanna, sem teljist vera um 1.632.600 kr. á ári skv. skýrslum Kjararannsóknarnefndar. Skv. þeim forsendum reiknast höfuðstólsverðmæti vinnutekjutaps stefnanda á slysdegi vegna tímabundinnar örorku 6.034.900 kr. og vegna varanlegrar örorku 17.326.200 kr., samtals 23.361.100 kr. Verðmæti tapaðra lífeyrisréttinda vegna varanlegrar örorku teljast nema 1.039.600 krónum.

Síðan segir: „Samkvæmt bréfi Lífeyrissjóðs sjómanna fékk stefnandi örorkulífeyri, 150.646 kr. í desember 1992, 1.826.052 kr. árið 1993, 1.868.339 kr. árið 1994 og 786.576 kr. mánuðina janúar til júní 1994. Ég miða við, að lífeyrir verði 157.315 kr. á mánuði áfram. Slysdagsverðmæti örorkulífeyris til 67 ára aldurs stefnanda reiknast mér 33.534.300 kr. Sé hins vegar gert ráð fyrir lífeyri aðeins til júlí 1997, er slysdagsverðmæti 8.398.500 kr.

Þá segir, að slysdagsverðmæti greidds barnalífeyris til átján ára aldurs hvers barns, en stefnandi eigi þrjú börn, reiknist 1.015.600 kr., en sé reiknaður lífeyrir aðeins til júlí 1997, sé slysdagsverðmæti 667.100 kr."

Endanlegar dómkröfur sundurliðast þannig:

		Dráttarvgr. 8/5'94.
Tímabundin örorka	6.034.900	4.513.000
Varanleg örorka	17.326.200	17.326.200
	23.361.100	21.839.200

25% frádráttur v/skatthagr.	5.840.275	5.459.800	
	17.520.825	16.379.400	
Töpuð lífeyrisrétt.	1.039.600	1.039.600	
Miskabætur	1.500.000	1.500.000	
	20.060.425	18.919.000	
Frádregin gr. TM	893.300	893.000	
Frádregin gr. atvinnurek.	166.986	166.986	
Frádregin gr. TM	2.895.154	2.895.154	
	16.104.985	14.963.560	(?)
Innborgað pr. 19/5'95	341.975		
Endanleg dómkrafa kr.	15.763.010		

Stefnandi reisir bótakröfuna á örorkutjónsútreikningi, miðað við mat dómkvaddra matsmanna um örorku, sem ágreiningslaust sé, að leggja beri til grundvallar. Þá sé krafist ríflegra miskabóta fyrir það, hversu slysið hafi verið þjáningarfullt fyrir stefnanda og hversu mikið það hafi raskað stöðu hans og högum.

Að því er varðar frádráttarprósentuna vegna skatts og eingreiðsluhagræðis, sé litið til þess, að frádráttarprósentan vegna skattfrelsis bótanna verði sama staðgreiðsluprósenta, sbr. lög nr. 45/1987, sem stefnandi kæmi til með að bera af reiknuðum á lögðum tekjum eftir slysið, það er af 1.632.600 kr. Staðgreiðsluprósenta slysárið 1992 að teknu tilliti til persónuafsláttar þess árs sé 22,21%. Annað hagræði sé því metið á 2,79% eða samtals frádráttur upp á 25%. Í því sambandi megi vísa til dómafordæma.

Til frádráttar sé enn fremur reiknuð greiðsla, sem stefnandi fékk frá stefnda í forföllum vegna slyssins, samtals 341.975 kr. Þá sé enn fremur dregin frá greiðsla til stefnanda frá Tryggingastofnun ríkisins, að fjárhæð 893.300 kr., og greiðsla frá réttargæslustefnda, að fjárhæð 2.895.154 kr.

Krafist sé dráttarvaxta af stefnufjárhæðum frá 8. maí 1994, þ. e. að liðnum þrjátíu dögum frá dagsetningu kröfubréfs til réttargæslustefnda. Krafist sé virðisaukaskatts af dæmdum málskostnaði, fyrir því að stefnandi sé ekki virðisaukaskattsskyldur að lögum.

Af hálfu stefnda er krafa um lækkun á stefnukröfum í fyrsta lagi reist á því, að stefndi telur, að ekki séu efni til að miða við annað og hærra örorkumat en mat dómkvaddra matsmanna. Skv. því beri við ákvörðun bóta að leggja til grundvallar útreikninga Jóns Þorlákssonar, sem byggist á því örorkustigi. Þess er krafist, að tekið verði tillit til greiðslna, sem stefnandi hefur fengið greiddar, við ákvörðun endanlegra bóta. Þá sé ljóst, að greiðsl-

ur frá Lífeyrissjóði sjómanna hljóti einnig að skipta máli, að því er varðar tímabundið tjón stefnanda.

Af hálfu stefnda er því haldið fram, að hugmyndir stefnanda um frádrátt vegna eingreiðsluhagræðis og skattfrelsis bóta standist ekki. Þá sé mótmælt kröfu vegna tapaðra lífeyrisréttinda, m. a. með vísan til þess, sem fram kemur í útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar um óvissu þess, að tap verði virkt, enda verði ekki séð, að dómvenja eða fyrri uppgjör standi til að viðurkenna þennan kröfulið.

Miskabótakröfu sé mótmælt sem of hárri og í engu samræmi við dómvenju og á það bent, að í örorkumati lækna sé falinn nokkur miski. Þá beri við ákvörðun miskabóta að miða við verðlag á slysdegi, en ekki dómsuppsögudegi, enda sé krafist vaxta frá slysdegi. Vaxtakröfu sé mótmælt að því leyti, að dráttarvextir reiknist ekki fyrr en eftir endanlega dómsuppsögu.

III.

Niðurstaða.

Í máli þessu eru málsatvik ágreiningslaus. Þá er viðurkennd bótaskylda stefnda á því tjóni, er stefnandi varð fyrir af völdum slyssins. Aðilar eru einnig sammála um að leggja til grundvallar í málinu forsendur útreiknings Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingafræðings frá 11. maí 1995, þar sem hann endurreiknaði höfuðstólsverðmæti vinnutekjutaps stefnanda miðað við niðurstöðu dómkvaddra matsmanna og með hliðsjón af breyttum framtíðarvöxtum.

Eins og mál þetta er lagt fyrir dóminn, lýtur ágreiningur aðila einvörðungu að fjárhæð miskabótakröfu, frádrætti vegna skattfrelsis bóta og eingreiðsluhagræðis, áhrifa lífeyrisréttinda á bótafjárhæðina svo og upphafs dráttarvaxta.

Svo sem fram hefur komið, hefur stefnandi orðið fyrir miklum miska, þegar litið er til eðlis áverkanna og afleiðinga þeirra á líf hans. Samkvæmt mati hinna dómkvöddu matsmanna mun stefnandi búa við varanlega vanlíðan vegna verkja í fæti. Þá hafði slysið m. a. þær afleiðingar í för með sér fyrir stefnanda, að hann varð ófær um að gegna fyrra starfi sínu á sjó. Þykja miskabætur til stefnanda hæfilega metnar 500.000 kr.

Af hálfu stefnanda er því fram haldið, að við mat á frádrætti vegna skattfrelsis bóta beri að miða við skattbyrði af reiknuðum atvinnutekjum til frambúðar, þ. e. meðaltekjum iðnaðarmanna. Hann hafi verið 22,21% miðað við slysárið. Frádráttur vegna eingreiðsluhagræðis sé 2,79%. Samkvæmt þessu sé réttmætt að draga frá tjónsfjárhæðinni 25% vegna þessara þátta. Þessu sjónarmiði stefnanda er andmælt af hálfu stefnda og talið, að frádráttur vegna þessa liðar sé hærri, á bilinu 40% til 45%.

Örorkumat er í framkvæmd grundvallarsönnunargagn um örorkutjón og á því reistar áætlanir um skerðingu á vinnutekjum. Áætlað tekjutap sætir venju samkvæmt frádrætti vegna skattfrelsis bóta og eingreiðsluhagræðis. Fer það eftir mati í hverju tilviki um sig, hver eigi að vera hundraðshluti slíks frádráttar í heild, enda eru þar margir óvissuþættir. Skattbyrði þeirra viðmiðunartekna, sem miðað er við í kröfugerð stefnanda, telst miðað við núgildandi skattalög um 35% í tuttugu ár frá slysdegi og um 24% eftir það. Til frádráttar kemur einnig eingreiðsluhagræði bóta. Samkvæmt dómvenju er slíkur frádráttur ákveðinn í einu lagi.

Umreiknaðar meðaltekjur stefnanda samkvæmt skattframtölum hans þrjú síðustu ár fyrir slys, þ. e. árin 1989, 1990 og 1991, nema samkvæmt útreikningi Jóns Erlings Þorlákssonar tryggingastærðfræðings 4.289.700 kr. Er í útreikningi miðað við þær tekjur í tuttugu ár frá slysdegi. Eftir það er miðað við meðaltekjur iðnaðarmanna samkvæmt skýrslum Kjararannsóknarnefndar, 1.632.600 kr., að meðaltali á ári.

Það er álit dómsins, að leggja beri til grundvallar, eftir því sem unnt er, mat á skattbyrði þeirra heildarviðmiðunartekna, sem höfuðstólsverðmæti tekjutaps stefnanda er reiknað út frá.

Stefnandi fær greiddan örorkulífeyri úr Lífeyrissjóði sjómanna, sbr. 13. gr. laga nr. 49/1974, sem þá giltu. Fjárhæð örorkulífeyris ákvarðast af stigum, sem stefnandi hefur áunnið sér með framlögum af gjaldskyldum launum eftir atvikum til 65 ára aldurs. Í niðurlagi 13. gr. segir, að aldrei skuli lífeyrir vera hærri en nemur þeim tekjumissi, sem sjóðfélaginn hefur sannanlega orðið fyrir sökum örorkunnar.

Í málinu liggur frammi yfirlit frá Lífeyrissjóði sjómanna. Þar kemur fram, að stefnandi hefur fengið greiddar úr sjóðnum miðað við maí 1995 samtals 5.046.123 kr. og að greiðslur úr sjóðnum til stefnanda nema miðað við sama tíma 168.008 kr. á mánuði. Óvissa er um, hvort stefnandi muni njóta þessara greiðslna til 65 ára aldurs, en örorka hans verður tekin til endurmats samkvæmt reglum sjóðsins í júlí 1997. Greiðslur úr sjóðnum munu hins vegar til þess tíma nema um 9.065.600 kr. Ljóst er, að vegna ungs aldurs stefnanda nema greiðslur úr Lífeyrissjóði sjómanna mun hærri fjárhæðum en nema framlagi hans í sjóðinn. Ber að líta til þessara lífeyrisréttinda og greiðslna við ákvörðun bóta til stefnanda.

Þegar þessi atriði eru virt og til þess litið, hvernig sakarefnið hefur verið lagt fyrir dóminn, ber að dæma stefnda til að greiða stefnanda 8.000.000 kr. (7.500.000 + 500.000). Hefur þá verið tekið tillit til þeirra greiðslna, sem stefnandi hefur þegar fengið frá stefnda, Tryggingastofnun ríkisins og réttargæslustefnda, samtals 3.990.415 kr. Þá hefur einnig verið tekið tillit til

skattfrelsis og eingreiðsluhagræðis bótanna, tapaðra lífeyrisréttinda stefnanda og hliðsjón höfð af þeim lífeyrisréttindum, sem stefnandi nýtur úr lífeyrissjóði.

Í upphafi málarekstursins greindi aðila á um varanlega örorku stefnanda svo og reikningsgrundvöll. Þá var við aðalmeðferð málsins lagður fram nýr tjónsútreikningur. Þykir því rétt, að dráttarvextir reiknist frá uppsögudegi dóms.

Í 2. mgr. 2. gr. laga nr. 61/1942 um málflytjendur segir, að héraðsdóms- og hæstaréttarlögmanni sé rétt að áskilja sér hæfilegt endurgjald fyrir störf sín, þar á meðal hluta af fjárhæð máls, og hærra endurgjald, ef mál vinnst, en ef það tapast. Með hliðsjón af því telst málskostnaður hæfilega ákveðinn 700.000 kr. Við ákvörðun málskostnaðar hefur verið tekið tillit til útlagðs kostnaðar stefnanda. Hins vegar hefur ekki verið tekið tillit til virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

Viðurkenndur er sjóveðsréttur í vs. Niröi, ÁR-38, skipasmíðanúmer 0137, til tryggingar framangreindum dómkröfum.

Valtýr Sigurðsson héraðsdómari kvað upp dóm þennan.

Dómsorð:

Stefndi, Árnes hf., greiði stefnanda, Pétri Hartmannssyni, 8.000.000 kr. auk vaxta skv. 7. gr. vaxtalaga nr. 25/1987 frá 11. september 1992 til 10. júlí 1995, en með dráttarvöxtum frá þeim degi til greiðsludags.

Stefndi greiði stefnanda málskostnað, 700.000 kr.

Viðurkenndur er sjóveðsréttur í vs. Niröi, ÁR-38, skipasmíðanúmer 0137, til tryggingar framangreindum dómkröfum.